

100 anys del Redós

Una història en la història

"Y aqueixa satisfacció á bon segur l'experimentan tots vostés, tot lo poble, tots los ribetans davant l'aconteixement que celebrém. Y ¿com no ser així, s'entén de enhorabona y aqueix aconteixement ó cerimonia d'aquesta festa tan hermosa, tan interessan y tan simpática d'avui, constarà demá en l'història de nostre poble?"

Josep Bertan i Miret.

Fragment del discurs de l'acte de col·locació de la primera pedra a 30 d'abril de 1901

Gerard Coll Milà
Carles Miret i Massó

1. Les necessitats d'un poble

Ribes, per la seva posició al Penedès, sempre ha estat un productor important de vi. A principis del segle XIX, gràcies a l'alliberament del comerç amb el continent americà, té l'oportunitat de poder comerciar directament amb aquests territoris. La demanda de les colònies americanes s'establirà al voltant de productes de la vinya com el vi o l'aiguardent, per la qual cosa Ribes modificarà el seu paisatge fins arribar al monocultiu de la vinya.

Les posteriors guerres entre Espanya i Anglaterra provocaran una crisi en el comerç d'aquest vi, i després de la Guerra del Francès hi haurà un descens del 60% del preu amb un augment dels productes bàsics. Els rabassaires, jornalers i parcers foren els sectors més desafavorits d'aquesta pujada de preu, mentre els grans terratinents aconseguiren superar millor aquestes conseqüències. Es produeix una gran desigualtat social entre els treballadors de la terra, la majoria de població, i els terratinents, i Ribes no en queda al marge. Així mossèn Eudal Cassanova l'any 1808 escriu una carta al Bisbe de Barcelona per tal de poder reactivar l'economia de Ribes i construir un hospital per a pobres en vista de la gran pobresa de la població.

*"De las limosnas que graciosamente daran los referidos, a cuyo efecto tienen ya prevenidos más de 500 quintales de cals, y algunas 600 libras sin otra mira que la de aliviar el crecido número de pobres miserables de la misma Parroquia, por morir muchos de ellos infelizmente en sus casas, per faltarles el alimento necesario y asistencia."*¹

*Primer hospital, situat a l'actual ajuntament de Ribes
(Arxiu Històric del Comú de Ribes)*

Davant aquest fet, el bisbe de Barcelona arriba a fer una donació de 150 lliures, i es va construir l'Hospital on avui dia es troba l'ajuntament de Ribes.

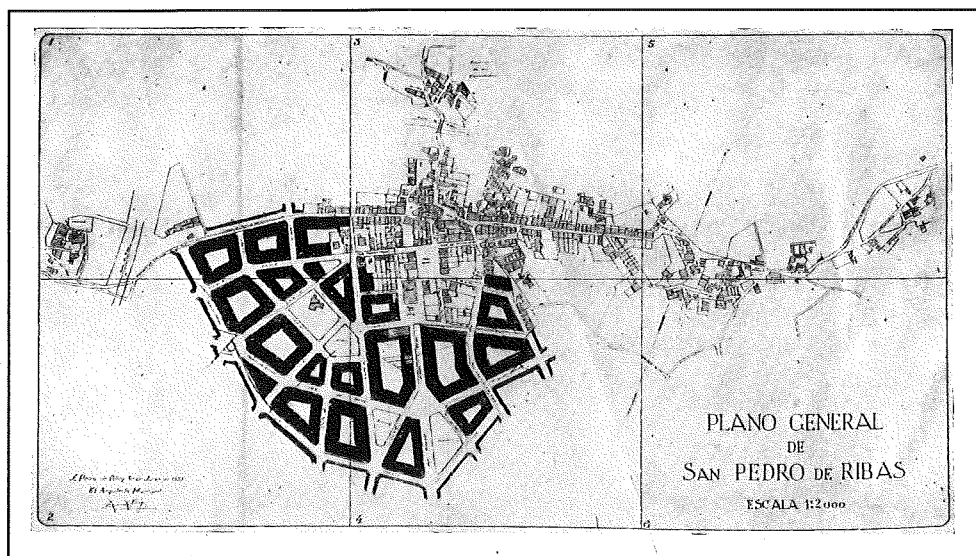
---

¹ MIRET MESTRE, X., 1797-1804. *Crisi econòmica i propostes de creació d'una indústria i d'un hospital.*

Amb la greu crisi econòmicosocial molts catalans decidiran emigrar fins a les Colònies d'ultramar i, en especial, a l'illa de Cuba, per tal de poder millorar les seves condicions econòmiques així com la de les seves famílies. Serà en aquest moment quan Ribes enviarà part dels seus joves fins a Cuba per establir-se com a comerciants del vi produït al nostre poble. Les Guerres Carlines o Carlinades provocaran estralls entre la població i en l'economia local. Tot i això, un cop finalitzades aquestes guerres es va obrir un període de relativa tranquil·litat gràcies al creixement de les exportacions de vi i per les donacions que feren els catalans residents a les Colònies, els Americanos, vers Ribes.

A finals del segle XIX, el camp català sofrí la pitjor devastació amb l'arribada de la fil·loxera des de França. Així mateix, la pèrdua de les colònies de Cuba i Puerto Rico el 1898, que eren els principals mercats del poc vi que Ribes podia exportar, la reducció de la producció i els baixos preus del vi provocaren que una àmplia part de la població de Ribes patís un greu problema de pobresa. La pèrdua de les colònies provocarà el retorn de molts d'aquests comerciants als seus pobles d'origen, on van trobar parcera, jornalera i rabassaires sumits en una situació miserable, mentre ells podien gaudir d'unes bones rendes gràcies a les seves operacions a ultramar.

Aquests últims, davant la por de revoltes populars, inverteixen part de la seva fortuna en obres filantròpiques als seus pobles d'origen. En el cas de Ribes, la burgesia terratinent i els Americanos invertiran diners i esforços per a l'embelliment del poble amb les construccions del Redós de Sant Josep i Sant Pere, l'Ajuntament i la seva torre del rellotge, la plaça de la Font, l'església Parroquial, la restauració de l'ermita de Sant Pau així com tot un seguit de millores en la xarxa urbana de Ribes. Aquesta última aportació serà visible amb l'eixample ribetà a l'entorn de la plaça Marcer així com en les cases d'estil americà del carrer del Pi, carrer Nou, carrer Major i en diverses masies disperses pel municipi.

Pla General de 1931, amb el Redós envoltat per l'eixample ribetà

2. Fundació del Patronat (1889-1901)

A causa d'aquests fets, els germans **Josep i Pere Jacas Planes**, que havien fet fortuna a Cuba, van deixar, de paraula primer i en el seu testament signat a Vilanova i la Geltrú el 1899 després, part de la seva fortuna per "fundar una institució destinada a atendre i guarir malats, acollir els més necessitats que per la seva edat o malaltia no poguessin guanyar-se el jornal, i donar ensenyança elemental i religiosa als nens i joves que s'hi recollissin"².

Enric Santacana i Francesc Marrugat van exercir de marmessors del llegat dels germans Jacas i van anar a l'encontre de Pere Miret i Cerdà, alcalde de Ribes, per exposar-li les disposicions testamentàries dels germans finits. Amb la possibilitat de realitzar una gran obra social per al poble de Ribes, molt necessitat en aquells moments, Pere Miret va reunir al seu voltant tot un seguit de prohoms de Ribes per tal de tirar endavant el projecte.

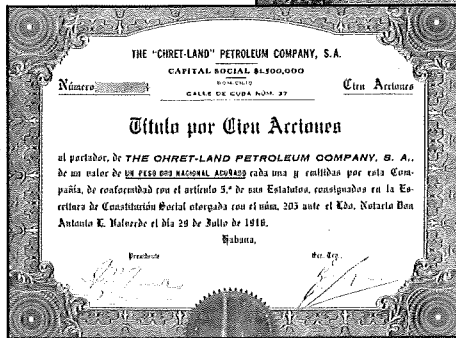
"[el día 15 de julio] Enrique Santacana nos expresa el legado de 35.000 pesetas aproximadamente para la fundación en este pueblo de un establecimiento de beneficencia á favor de los pobres del mismo, bajo la administracion del Rdo. Sr. Cura Párroco port parte de D. Pedro Jacas y Planas (...). Don José Jacas y Planas, hermano del espresado D. Pedro Jacas y Planas, estando en el lecho del dolor y poco antes de su fallecimiento había manifestado de palabra ser su voluntad, que de sus bienes fuese invertida una cantidad que junto con la ya citada ascendiese a 125.000 pesetas para el mismo objeto que su Sr. Hermano D. Pedro había legado las 35.000 pesetas aproximadamente queriendo fuese administrada por una Junta de personas intachables de este pueblo, añadiendo ser la voluntad del donante que el establecimiento asilo se fundara bajo la advocacion de S. José y S. Pedro"³.

La fundació de dita institució, el **Redós de Sant Josep i Sant Pere** es realitzà el 8 de setembre de 1899 davant el notari de Vilanova i la Geltrú, Joaquim Basora i Nin, amb la presència de Josep Bertran Miret, Pere Cuadras Fexes, Josep Milà Giralt, Pere Miret Cerdà, Cristòfor Montaner Bruna, Josep Puig Miret, Josep Puig Miró i Josep Roig Marcer com a marmessors del testament expressat pels dos germans Jacas i instituint el "Reglament de Fundació, Govern i Administració del Redós de Sant Josep i Sant Pere", conegut per tots els ribetans com **l'Hospital** i gestionat per un Patronat.

---

² Discurs de l'acte de col·locació de la primera pedra del Redós, 30 de juny de 1901

³ Dietari de la Junta. 10 de setembre de 1899. Arxiu del Redós (D.J.)

"se conviene en depositar la esperada cantidad en títulos públicos en las cajas de la Sociedad, Banco de Barcelona, la mitad en obligaciones del ferrocarril Almansa Valencia y Tarragona, una cuarta parte en Billetes de Cuba y otra cuarta parte en Obligaciones Aduaneras al tipo de cotización oficial de 7 de setiembre último"⁴.

Títols i accions invertides en companyies petrolieres (AHR)

Amb els diners a disposició del Patronat s'estableixen unes comissions que s'encarreguen de gestionar les diferents feines, així la primera comissió s'encarrega de solucionar el problema de l'augment de la pobresa que creixia d'una manera espectacular a la vila, destinant part de la donació a l'associació "Amigos de

la Caridad",⁵ que s'ocupava d'anar casa per casa a guarir el malats de les famílies més necessitades.

La segona comissió es va encarregar de buscar un arquitecte que fes els plànols d'un nou edifici, el Redós. L'arquitecte escollit fou **Josep Font i Gumà** que ja havia participat en diverses obres al municipi. La ubicació de l'edifici fou bastant renyida. La comissió havia trobat quatre terrenys per edificar l'hospital: un primer "de unos terrenos entre ..... la carretera de Sitges, Calle de la Paz i calle Marina"; un segon: "Calle Marina, Plaza de l'Ensanche"; un tercer: "Plà de les Planes"; i un quart: "Casota i Barceloneta". El debat va finalitzar amb la ubicació de l'edifici a la "vinya d'en Camarós" al "Plà de les Planes", cessió amb bones condicions per part de la família Puig-Miret el 5 de febrer de 1901⁶.

"terrenor hererados de D. Pedro Puig i Vallés situado en el Plá de las Planas en el camino de las Animas, conocido por Vinya de Camaròs"⁷

Segell del Redós (AHR)

4 id.

5 *Llibre d'actes dels "Amigos de la Caridad 1882 -1918".* Arxiu del Redós (A.C.)

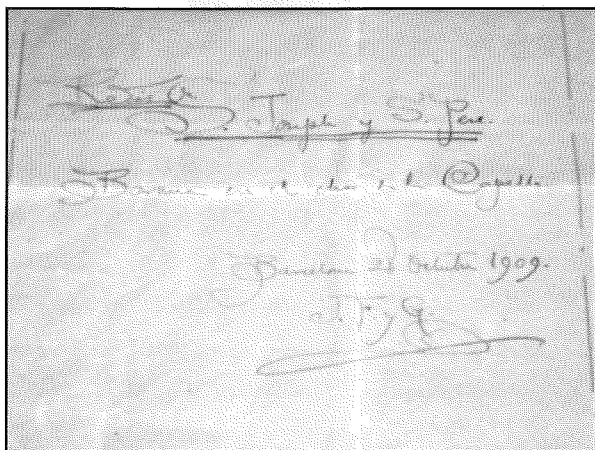
6 D.J., 25 de gener de 1900

7 D.J., 5 de febrer de 1901

3. Josep Font i Gumà

Josep Font i Gumà va néixer a Vilanova i la Geltrú el 1859. Es va llicenciar a l'Escola d'Arquitectura de Barcelona i tres anys més tard va ser vicepresident de l'Associació d'Arquitectes de Catalunya. A partir de la dècada dels 80 del segle XIX, va establir una relació professional i d'amistat amb arquitectes de la talla de Domenech i Montaner, Gallissà i Vilasseca que durà fins el dia de la seva mort. A part de ser arquitecte, Font i Gumà va ser un col·leccionista de rajoles catalanes i valencianes, i va ser un dels pioners a donar a conèixer el gran valor d'aquestes peces.

Josep Font i Gumà morí a Barcelona el 1922.

Signatura de Josep Font i Gumà en els plànols originals del Redós (AHR)

La seva obra se centra, principalment, a la ciutat de Barcelona així com a la comarca del Garraf. Algunes d'elles són la Font de la plaça Soler i Gustems a Vilanova i la Geltrú (1893); la reforma de l'Ateneu Barceloní (1904); l'Hospital de Sant Joan Baptista a Sitges (1911-1913); la tàpia i porta de la Fàbrica Pirelli, Rambla Gian Baptista Pirelli de Vilanova i la Geltrú (1911-1912). Així mateix, en aquella mateixa època, col·laborà en l'ampliació

El Modernisme

El modernisme fou un moviment intel·lectual europeu que va tendir a infiltrar idees noves en l'art i la sociologia dels darrers anys del segle XIX i principis del segle XX.

Va coincidir amb l'inici de la industrialització i amb un període d'autoafirmació nacional en el qual s'establiren les bases del catalanisme polític. Aquests aspectes van tenir una especial influència en el disseny i la formulació de l'ideari modernista que va impregnar la cultura i les arts europees i es presentava com una proposta davant la crisi cultural de fi de segle. El Projecte arquitectònic modernista tenia un caràcter integrador i participatiu, basat en la recuperació dels oficis tradicionals i la incorporació dels descobriments tècnics més moderns.

El modernisme a Catalunya rep una barreja de tendències ideològiques i forma amb elles un particular conglomerat que és el que avui dia anomenem modernisme català. Un conglomerat que agrupa diferents moviments: eclecticisme, historicisme, arqueologisme o popularisme..., i dels quals sobresortiren arquitectes com Lluís Domènec i Muntaner (1849-1923), Josep Puig i Cadafalch (1867-1957) i Antoni Gaudí (1852-1926). A tot Catalunya es va donar aquest fenomen però s'entén com a modernisme el que es dona a Barcelona i també a Sitges per mà de Santiago Rusiñol.

de l'Hospital de Sant Antoni Abat, a Vilanova i la Geltrú, així com en l'altar de la Concepció a l'església de Santa Maria del Mar de Barcelona.

Font i Gumà, com a aglutinador de les noves idees sorgides a Viena, i esteses arreu d'Europa, va aplicar a Ribes i el seu entorn una bona part de les tipologies arquitectòniques. Les seves obres, actualment conegudes, a Sant Pere de Ribes són: Can Miret de les Torres (finals s. XIX), el Redós de Sant Josep i Sant Pere (1901-1906), Can Quima (1905), Font pública de la plaça de la Font (1906), Ca la Brígida, Can Pau Artigas i Can Nan. El 1915 Font i Gumà, per encàrrec de l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes, realitza el projecte de l'actual plaça de la Vila i l'Escorxador.

El secessionisme Vienès

El modernisme Arquitectònic decoratiu que va arrencar de Viena a Munic va influir difusament en algunes promocions d'arquitectes de Barcelona en l'últim quart del segle XIX, al mateix temps que l'arqueologisme i el popularisme van mesclar-se en aquest conglomerat estilístic arquitectònic. Aquest moviment provinent de Viena trobarà en l'excursionisme una base nostàlgica que exalçarà la **bellesa del passat**.

L'arqueologisme arquitectònic farà èmfasi en els edificis religiosos i en els civils, com són els castells i els palaus. Així mateix, la masia catalana i les cases de pescadors seran per autors com Antoni Maria Gallisà, Alexandre Soler i **Josep Font i Gumà**, entre d'altres, edificis d'alt valor arquitectònic que convertiran en la seva font d'inspiració.

4. Col·locació de la primera pedra (1901-1906)

"el arquitecto D. José Font i Gomá ... los terrenos cedidos son vetagosas condiciones para los herederos de D. Pedro Puig Vallés" ... "la ignauguración y bendición la primera piedra será el 30 de junio a las 4 de la tarde" ... "la primera piedra quede colocada al pié y debajo de la jamba derecha de la puerta de la fachada del edificio a construir"⁸.

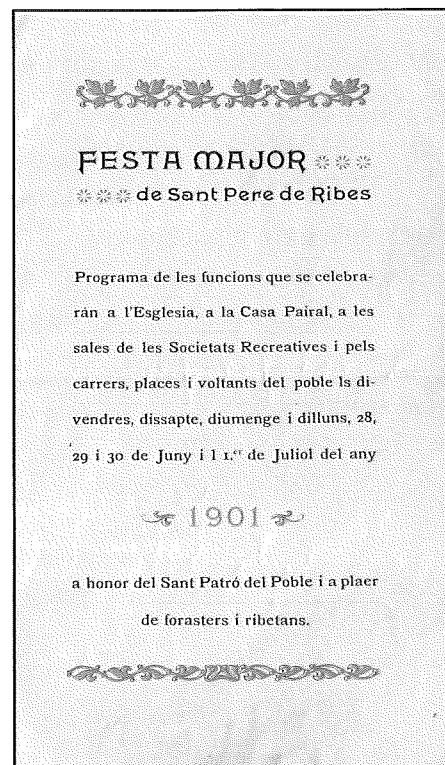
Un cop decidits la ubicació i l'arquitecte, la Junta decidí realitzar l'acte de la col·locació de la primera pedra de l'edifici el 30 de juny de 1901, integrat en els actes de la Festa Major de Sant Pere⁹. En aquest acte es comptà amb la presència del vicari capítular del Bisbat de Barcelona, Ricard Cortés, acompanyat del Rev. arxipreste de Vilanova i la Geltrú i Degà de

⁸ D.J., 22 de juny de 1901

la sala consistorial marxaren en comitiva fins al lloc on s'havia d'alçar l'edifici del Redós congregant "obriers, administradors de la parròquia, propietaris del poble i forasters, i pot dir-se el poble en massa, i gran munió de forasters, veient-se a tot arreu infinitat de carruatges que els havien transportat"¹⁰, sense cap mena de dubte un gran esdeveniment en aquella època¹¹. A partir d'aquell moment hi hagué la necessitat d'homenatjar els germans Jacas, per la seva contribució a Ribes, amb la construcció d'un monument. Josep Bertan i Miret sol·licitarà a l'alcaldia que en la futura urbanització del camí de les Ànimes es canviï aquest nom per Avinguda Josep i Pere Jacas, nom actualment en curs.

Un cop realitzat els actes protocol·laris s'iniciaren les obres del cos central i l'ala dreta de l'edifici, que van durar des del mateix any 1901 fins el 1906. Les obres s'iniciaren per la construcció de tres pous, un primer al sud, el segon al nord-oest, al costat mateix del camí de les Ànimes, i el tercer, al futur pati central de l'edifici. El paleta "Ignasi Miró", el contractista "Francisco Font i Vivo" s'encarregaran del primer pou i l'excavació anirà a càrrec de "Juan Roig i Reventos". El cos central anirà a càrrec de "Juan Miró" i l'ala dreta per part de "Pablo Soler" i "Juan Vidal". La comissió també va buscar "picapedres i Canteros" i extreuen la pedra a la pedrera de Vilafranca així com la de Montjuïc¹².

El novembre de 1903 s'acabaren les obres del cos central i el novembre del mateix any, amb les obres de l'ala dreta en curs, es va comprar part del mobiliari del centre assistencial. Mentre l'edifici no fou totalment acabat, l'augment de la pobresa al municipi comportà que la Junta del Patronat donés subvencions als "Amigos de la Caridad"¹³ així com que patrocinés llits a l'Hospital Sant Antoni Abat de Vilanova i la Geltrú per a malalts de Ribes.

Programa de Festa Major de Sant Pere de 1901 (AHR)

⁹ Programa de Festa Major de Sant Pere de 1901. Ajuntament de Sant Pere de Ribes

¹⁰ MIRET i CERDÀ, P., *Diari personal*. 1 de juliol de 1901

¹¹ *Diario de Villanueva y la Geltrú*, 3 de juliol de 1901, núm 153; *La Vanguardia*, 6 de juliol de 1901, núm 190; *Eco de Sitges*, 7 de juliol de 1901, núm 800;

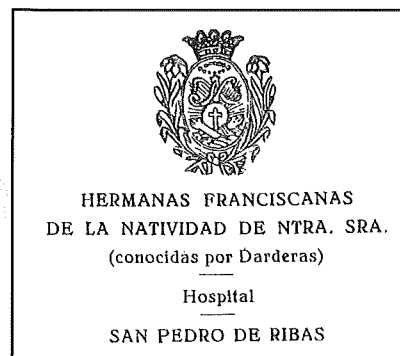
¹² D.J., *maig i juny de 1901*

¹³ A.C., 1903

El 19 de juny de 1905 el cardenal bisbe de Barcelona, Salvador Cassanyes i Pagès, beneí les obres del Redós gràcies a la visita Pastoral a Ribes. Posteriorment el president de la Junta del Patronat visità les Germanes Franciscanes Missioneres de la Nativitat de Nostra Senyora, conegudes com a **Germanes Darderes**, per tal que aquestes es fessin càrrec del Redós de Sant Josep i Sant Pere.

"el presidente da cuenta que las HH. aceptan, siendo 4 el número de ellas mediante el abono de 6 pesetas diarias, vino y carbón necesarios para su consumo y demás condiciones que se detallaran en el contrato que se formalizará oportunamente"¹⁴

Escut de les Germanes Darderes (AHR)

El 30 de juny el bisbe auxiliar del Bisbat de Barcelona visità la població de Ribes i beneí la finalització de les obres de l'edifici, i les Germanes Darderes es van fer càrrec del Redós el dia següent. El 12 d'agost ingressà la primera malalta i l'endemà s'inaugurà la capella itinerant, situada a la Sala de les Dones.

5. Les Darderes

Les **Germanes Franciscanes Missioneres de la Nativitat de Nostra Senyora** és una congregació religiosa, coneguda popularment amb el nom de **Darderes**. Té les seves arrels en el moviment d'assistència caritativa anomenat Congregació Seglar de la Nativitat de Nostra Senyora, fundada el 1599 al col·legi dels jesuïtes de Barcelona. La finalitat de dita congregació versava en la cura de malalts de l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona, així com de les presons. El 1731, a la mort de **Francesc Darder**, cirurgià de l'Hospital de la Santa Creu i membre de la Congregació, deixà tots els seus béns per la fundació de la "Causa Pia Darder", que tenia per objectiu aplegar un grup de senyores seglars que havien d'atendre les malalties de pobres del mateix Hospital. Aquell any fou aprovada, depenent del perfecte de la Congregació seglar de la Nativitat de Nostra Senyora, i es fundà el 7 de setembre del mateix any, establint la seva seu al carrer del Carme de Barcelona. El 1883, **Isabel Ventosa i Puig**, una de les integrants del grup de Darderes, conduí aquesta comunitat seglar a transformar-se en una congregació religiosa, afiliada al Tercer Ordre regular de Sant Francesc d'Assís, i amb unes constitucions elaborades per Salvador Casañas i Pagès, aleshores bisbe d'Urgell i futur bisbe de

---

¹⁴ D.J., 16 de juny de 1906

Barcelona, Jaume Català i Albosa, aprovà la Institució i s'iniciaren els tràmits pertinents per obtenir-ne la definitiva aprovació pontifícia el 1914. Les Germanes Darderes tenen com a principis elementals l'atenció als malalts, ancians i les missions seguint el principi de "Crist és en els malalts. Tot el que fem als malalts, ho fem al mateix Crist".

La Congregació de Germanes Darderes està repartida arreu del món, com Espanya, Itàlia, Argentina, Perú, Uruguai i Angola. A Catalunya, la instal·lació de les Darderes al Redós fou la cinquena comunitat establerta, i la segona fora de Barcelona, després d'una comunitat efímera situada a Caldes de Malavella.

Isabel Ventosa (Vilanova i la Geltrú 1835 - Barcelona 1895). El seu origen humil féu que des de ben petita sentís una gran devoció i dedicació pels malats pobres, sobretot a partir de 1854, any en què Catalunya patí una forta epidèmia de còlera. Dos anys després ingressà en la Comunitat seglar de les Germanes Darderes però en veure que no era una comunitat religiosa optà per sortir-ne, però gràcies al director espiritual de la Comunitat decidí quedar-se per convertir-la en una congregació religiosa. Va ser-ne la primera Mare Superiora, i es considerada fins avui dia la seva fundadora.

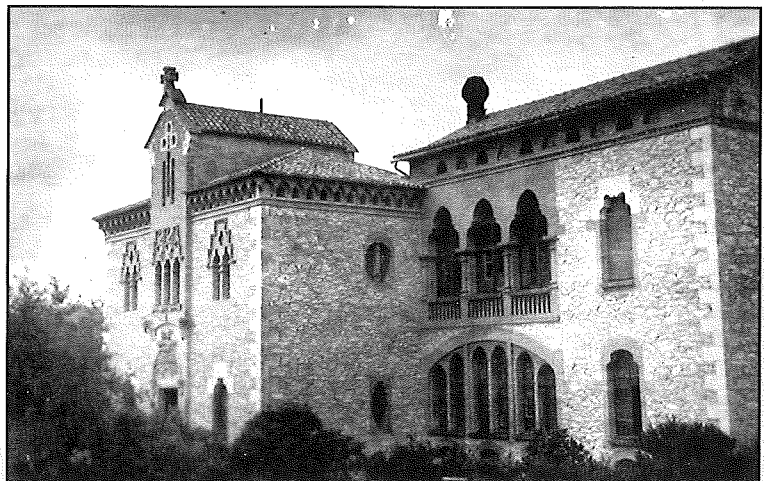
6. Els primers anys (1906-1939)

Els primers anys de l'Hospital seran especialment durs per a aquest. L'aportació inicial dels germans Jacas es gastà en la construcció de l'edifici: la compra dels materials, dels treballadors i dels menesters interiors suposaren una reducció considerable del capital inicial per la qual cosa les donacions, col·lectes o partits de futbol benèfics foren essencials per a l'existència i supervivència del Redós.

El 1909, mossèn Anton Miret i Massó aconseguí diners de famílies piadoses del poble per construir la capella que Font i Gumà ja havia projectat en els plànols originals seguint un estil romànic. El 27 de maig de 1912 s'aconseguí el trasllat de l'altar barroc de sant Miquel, datat de 1729, de l'antiga església Parroquial (Església Vella), i es va inaugurar tres dies després aprofitant la visita Pastoral del bisbe de Barcelona, Juan Laguarda.

Entre els anys 1910 i 1920 les instal·lacions de l'Hospital queden obsoletes, així l'electricitat prendrà el relleu del gas, i es realitzen canvis de mobiliari. La Junta del Patronat decidirà establir-se com associació per tal de rebre ajudes

Façana principal i ala dreta de Redós el 1909 (AHR)

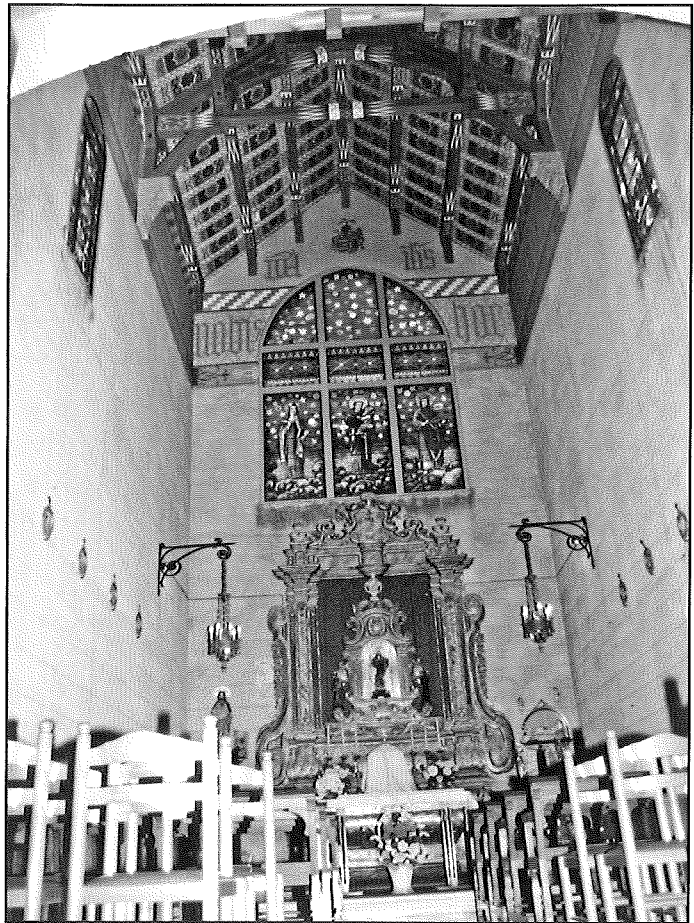
de la Diputació General de Barcelona. La forta sequera ocorreguda a principis del 1920 farà que s'hagin de desinfectar part de les instal·lacions per l'aparició de noves malalties entre els usuaris de l'establiment, així com obrir noves sales per a aquests.

El 14 de maig de 1927 la Junta Provincial de Beneficència reclama al Patronat la reforma del reglament intern per posar-lo en consonància a les disposicions de la Llei d'associacions de 1887, per la qual cosa la seu social de l'entitat "Redós de Sant Josep i Sant Pere" passava de ser del domicili privat de Pere Miret i Cerdà, alcalde del municipi i president del Patronat, al mateix Redós. Preveient la possible fallida del centre hospitalari la Junta del Patronat decidí que els diners restants passessin a destinar-se a actes de beneficència, complint així les disposicions dels germans Jacas.

En aquells anys l'Hospital tenia entre els seus asilats membres d'ambdós sexes, el 1927 es va compartimentar la sala d'infeccions seguint criteris d'edat i de sexes. Els primers anys de la dècada

de 1930 el Redós es troba en una situació límit de la seva capacitat, cosa que va provocar que el Patronat hagués de tornar a demanar el trasllat d'asilats a l'Hospital de Vilanova per tal d'alleugerir-lo així com per poder realitzar obres de millores als lavabos, pous sèptics i les rentadores. El doctor Pau Puig i Montaner, per l'ingrés del seu fill, pagà les reformes de l'edifici a canvi de poder tenir una habitació per atendre la malaltia del seu fill. Aquestes reformes seran les precursors de la futura ampliació del cos de ponent, completant-se així l'actual Redós.

La Junta del Patronat aconseguirà augmentar el nombre de religioses i comprarà una nova cuina ja que la cuina econòmica instal·lada ja havia quedat obsoleta i el 6 de desembre de 1930 reclamaran el Doctor Cristòfor Cuadras i Giralt com a "*médico-director del establecimiento*"¹⁵.

Detall de l'interior de la capella del Redós (AHR)

¹⁵ D.J., 6 de desembre de 1930

L'adveniment de la República comportarà un canvi de relacions entre l'ajuntament i el Patronat, el primer objectarà sovint qualsevol reforma interior o exterior de l'edifici. Durant la Guerra Civil l'Hospital es convertí en un hospital de refugiats, les monges foren respectades pel poble, però la simbologia cristiana fou destruïda i l'altar barroc de sant Miquel va ser cremat. Posteriorment, però, s'aconseguí el trasllat de l'altar de sant Isidre, també provinent de l'Església Vella, al Redós i actualment encara presideix la capella.

7. Els anys de l'escassetat (1940-1956)

"(...) en vista de la grave situación económica que atraviesa este benéfico Establecimiento debido a los años de dominio marxista y la situación actual, proponía de lanzar un manifiesto al público de este pueblo exponiendo la necesidad que atraviesa dicho asilo en la crítica situación económica para que las personas caritativas puedan suscribirse por una cuota mensual para remediar dicha situación actualmente existente. (...)"¹⁶

Aquells són uns anys difícils per al poble de Ribes a causa de l'escassetat de diners. Els primers anys de postguerra la Junta del Patronat, que ha perdut alguns dels seus membres en la mateixa guerra, tindrà la missió d'aconseguir el màxim de donatius per poder mantenir obert l'asil.

Així, altre cop es demanarà ajuda al Govern Civil de Barcelona per tal que els tinguin en compte per poder rebre subvencions i aconseguiran poder fer tómbols benèfics al voltant de la Festa Major de Sant Pere per tal de recaptar el màxim de diners possibles.

La fundació de llits, patrocïnats per persones pietoses, serà una de les maneres més rendibles d'aconseguir diners per mantenir en funcionament l'Asil. L'any 1955 Amanda Sagristà, vídua del senyor de Can Coll, estableix *"a mayor gloria de Dios y con el fin de asegurarse sufragios sobre todo para después de su muerte, se propone establecer una pía fundación la que se regirá por las siguientes bases: (...) la constitución de la cama 'Marcer-Sagristá' (...) con un depósito de 304.500 pesetas, (...) la capacidad de retirar dicho dinero en vida (...) y la administración a cargo del Rdo. Sr. Cura Párroco (...) a la muerte de la donante (...)"¹⁷*. Aquestes fundacions consisteixen en la subvenció d'un llit físic així com la mantenció que requereix un malalt i les seves cures.

---

¹⁶ D.J., 2 d'abril de 1940

¹⁷ Acta notarial de la fundació del llit Marcer-Sagristà. AHR

Després de la Guerra Civil es continuaren les obres d'ampliació del cos de ponent o ala esquerra sota la direcció de Josep Brugal, un arquitecte del qual ens manca tota informació, iniciades gràcies a la subvenció del doctor Puig.

Edifici del Redós (AHR)

8. 50è aniversari del Redós (1956)

El 22 d'abril de 1956 s'exposa en el diari de la Junta la celebració del cinquantenari del Redós amb els següents actes:

"un oficio o Misa Solemne, con sermón, en la capilla (...). Descubriendo una làpida (en el claustro) dedicada a los Bienhechores meritissimos y entrega de una medalla al vocal decano de la Junta D. José Puig y Miret, por formar parte activa de la misma desde la primera reunión en 1899. (...) los gastos son la làpida, valorada en unas dos mil pesetas. Las placas de las camas fundadas por los Esposos Marcer-Sagristá y Esposos Camps-Mestre. Arreglar el sócalo del claustro y blanquear las paredes internas. Imprimir dos circulares: una dando conocimiento de la fiesta que va a celebrarse y solicitando donativos para mejor constancia de la misma y luego otra circular con el programa que se celebrará."

"Posteriormente debe constar además del nombre de los dos hermanos donantes D. José y D. Pedro Jacas Planas; la familia Puig y Miret por haber cedido el terreno, que ocupa el Redós de San José y San Pedro, en muy buenas condiciones; en dicho denominación entra D. José Puig y Miret, quien desde 1899 ha formado siempre parte activa de la Junta del Patronato, así com o su hermano Rdo. D. Ramon Puig y Miret, Pbro, por su aportación económica para edificar el ala que faltaba. Los siete prohombres restantes de la primera Junta que fueron quienes cosiguieron llevar a la practica la intervención de los donantes, edificando y reglamentando la fundación de este Redós de S. José y S. Pedro, la mayoría de estos prohombres continuaron en la Junta hasta su muerte."

El arquitecto D. José Font y Gumá, quien hizo los planos del edificio y se cuidó de su construcción. El Rdo. D. Antonio Miret Massó, Pbro, por haber conseguido la cantidad necesaria para edificar la actual capilla. El Dr. Roig y Montaner por haber iniciado la construcción del ala que faltaba. El Dr. D. Cristóbal Mestre y Artigas, quien conjuntamente con el Rdo. Puig costearon casi la totalidad de la nueva ala. (...). El Dr. Cuadras, por haber desempeñado gratuitamente el cargo de médico, desde que entró la primera enferma en 1906, hasta hace pocos años que falleció dicho benemérito doctor y finalmente a los Esposos Marcer Sagristà y Camps Mestre, por haber fundado, cada uno de ellos, una cama (...)”¹⁸

La falta de recursos va propiciar que la Junta del Patronat decidís editar, a mitjan dels anys 50, un díptic promocional de l'Hospital per tal de rebre asilats foranis que permetessin el manteniment de l'obra assistencial del Redós. En aquells moments les Germanes Darderes havien hagut de sortir del Redós per anar a atendre malalts a diverses cases de Ribes, continuant la tradició de l'antiga associació "Amigos de la Caridad", a causa de la pobresa generalitzada al poble.

Si sabe de algún paciente o pariente (de enfermedades crónicas y no contagiosas) a quien sus familiares no puedan atender debidamente recoméndele el

REDOS DE SAN JOSE Y SAN PEDRO

San Pedro de Ribes
Teléfono 54

Habitaciones con agua corriente, bien soleadas - Comida caliente y sana - Agua de pozo - manantial y de lluvia - Parque bonito jardín, claustro - PRECIO DE LA PENSIÓN desde 47 ptas. diarias

Registado por HH. Darderes

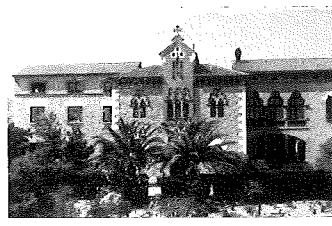
La población de San Pedro de Ribes está situada al Barrio de Eurotoxa, a 45 Km. de la capital de la provincia.

Debido a que la población está a 60 metros sobre el nivel del mar y emplazada en un amplio valle circundado de montañas su clima es este cuando los vientos dominantes en julio e invierno de 11°C y en primavera y verano de 21°C.

El clima es de los climatados de dicho clima con la temperatura media anual de 15° a 16°. Las máximas en invierno fluctúan entre 10°C y 12°C y las mínimas en verano fluctúan entre 20°C y 22°C. En julio y agosto las temperaturas máximas en invierno fluctúan entre los 14° y 20° y en verano entre 23° y 35°. Además los primeros los más frecuentes nieblas estas veces se llegan a las montañas.

Un abundante pozo-manantial abastece de agua potable a toda la población.

Se encuentran más importantes es el servicio de asistencia con el que contamos con una sala de fisioterapia que está de día y por la mañana y con dos de la tarde, dirigido a los señores Redos con los señores de Eurotoxa que alba del Paseo de Gracia. En verano puede haber otro viaje a esta ciudad.

DOCTOR:

Díptics promocionals dels anys 50 (AMR)

9. Els últims anys (1956-2005)

A partir dels anys 60 es produeix una remodelació interna de l'edifici principal. El claustre esdevé un passadís tancat, el primer pis del qual és anivellat i tancat amb finestres. Alhora el Redós deixa de ser un lloc apartat del nucli central de Ribes per esdevenir part integradora d'aquest dins un eixample ribetà, projectat als anys 30, i realitzat completament entre els anys 60 i 70.

¹⁸ D.J., 20 de maig de 1956

Amb els anys els usos de les sales han anat canviant, així el soterrani va deixar de ser la cuina per esdevenir el magatzem i la cuina passa a estar ubicada a la planta baixa, adossada a la capella. Als anys 80 i 90 hi ha una adequació per a les noves necessitats, així s'instal·la la calefacció i l'ascensor per tal de millorar les atencions als malalts.

10. L'edifici històric

L'Hospital Redós de Sant Josep i Sant Pere està ubicat entre els actuals carrers del Dr. Marañón, de Joan Maragall, d'Antoni Maria Claret i l'avinguda de Josep i Pere Jacas. El recinte està compost per l'edifici aïllat de l'Hospital, l'edifici del rentador i el jardí. El perímetre està delimitat per un mur de ciment, que situa l'accés principal pel carrer Joan Maragall, l'accés dels visitants a l'avinguda de Josep i Pere Jacas i l'entrada de servei a la cruïlla d'aquest últim carrer i el Dr. Marañón.

L'edifici es construí en una zona apartada del centre del poble, ja que les normes sanitàries de l'època així ho requerien, però l'evolució del tramut urbà durant les dècades dels anys 60 i 70 del segle XX va provocar que passés a formar part del centre urbà.

L'**edifici principal** està aïllat i construït a partir de dos cossos disposats perpendicularment a un cos central, amb una planta d'estil Barroc¹⁹. En aquest edifici hi trobem la capella, una torre emmerlada, el claustre i el pati interior, els soterranis i les dependències que actualment tenen un ús residencial i administratiu. La façana principal està orientada al sol del migdia, és de composició asimètrica composta pel cos central, el cos de llevant i el cos de ponent.

El **cos central** és de composició simètrica, on l'eix de la planta s'orienta vers la capella interna. En aquest trobem el Pòrtic, on la decoració sobresurt lleugerament del cos provocant un joc de línies verticals sortints i ascendents que delimiten la seva decoració fent prolongar la importància simbòlica de la portalada des de la mateixa porta fins a la creu grega que corona la façana. El timpà està compost per un arc lobulat que neix a partir dels escuts heràldics de Ribes i Catalunya, situats a la part superior de l'obertura de la porta, on s'integren els dos escuts heràldics dels sants patrons del Redós que donen pas a la Verge de l'Ascensió, que sosté amb les mans el cartell amb el nom de Redós.

Façana principal del Redós (AHR)

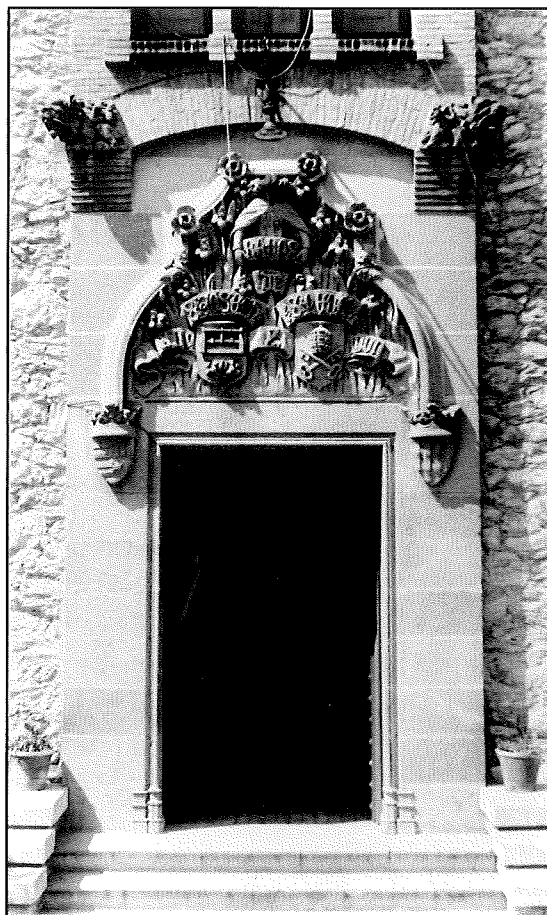
---

¹⁹ COLL MIRABENT, I., *L'Edifici i el retaule de L'hospital de Sant Joan de Sitges*

Així mateix hi apareix l'any de col·locació de l'inicidè les obres, envoltat tot de flors de lliri i finalitzat amb dues flors de lotus que reposen sobre el marc lobulat que representen els punts cardinals de llevant i ponent. Al damunt de la verge ascendent, i damunt mateix del marc, hi apareixen quatre roses en al·legoria a la sang de Crist. Tota aquesta composició està flanquejada per dues gàrgoles, que simbolitzen la protecció i vigilància del recinte, i que ens permeten seguir el joc ascendent fins a la creu grega que ens va proposar Font i Gumà.

El **cos de llevant** té una façana més asimètrica. Les obertures de la part inferior corresponen a les finestres del soterrani o antiga cuina, les de la planta baixa corresponen a la *Sala de les dones*, les del primer pis als dormitoris i les del segon pis a les golfes. Totes aquestes obertures són diferents, trobem arcs Escasser, arcs de mig punt i arcs lobulats, amb decoració de maó vist i ceràmica verda vidriada.

El **cos de ponent**: l'arquitecte Font i Gumà, tot i ser l'autor del projecte, no arribà mai a veure acabada aquesta ala. El 1930 s'iniciaren les obres gràcies al donatiu del doctor Pau Roig i Montaner per tal que el Redós pogués ocupar-se de la malaltia del seu fill. La Guerra Civil paralitzà les obres, que es reprengheren el 1946, sota la direcció de Josep Brugal i Fortuny, per acabar-se dos anys després. L'estil d'aquesta construcció no segueix els paràmetres establerts per Font i Gumà, ja que es construeix de pedra artificial, un material més barat que no pas la pedra natural.

Detall de la Porta principal del Redós (AMR)

La **capella** fou projectada ja en els plànols originals per Josep Font i Gumà però no s'iniciaren les obres fins el 1909, gràcies a la donació i col·lecta de mossèn Anton Miret i Massó. La capella està construïda amb planta rectangular amb cor i amb coberta sinuosa, típiques de les capelles romàniques, i coronada amb una espadanya. Després d'haver-se cremat un primer altar barroc originari de l'Església Vella durant la Guerra Civil, l'actual altar de sant Miquel presideix la capella des de la seva reposició als anys 40.

El **claustre** està situat al voltant del pati interior que fa de confluència entre el cos central, les dues ales de llevant i ponent així com la capella. Té una decoració d'estil mudèjar amb arcs de mig punt separats amb pilastres construïdes de maó vist. Les parets interiors del pati estan enguixades de color blanc amb quatre inscripcions: "*Sens caritat no sabs amar*", "*Tanta caritat pots haver com pots voler*", "*Qui es en caritat es en gracia de Deu*" i "*Si no pots donar desitja donar*".

El Redós sempre ha estat un element integrador al municipi, ja que bona part de les famílies ribetanes han tingut, o tenen, algun resident al centre. Com a únic centre mèdic del poble, durant anys, el Redós ha estat un centre on la majoria de ribetans s'hi havien anat a vacunar. Així mateix, no ha estat aliè a les festes i tradicions populars del poble, ha organitzat tómboles benèfiques; enlairament de globus; participació per part de les Germanes Darderes en la celebració de la Festivitat de Corpus, realitzant un altar de flors al carrer Dr. Marañón; sortida de la cercavila de Vigília de Sant Pau des de la porta d'accés dels visitants a l'avinguda Josep i Pere Jacas; pessebres i cantada de caramelles per part de diversos grups del municipi...

11. Les noves necessitats

El 30 d'abril de 2005 la Junta del Patronat del Redós preparà una festa per l'acomiadament de les Germanes Darderes. Les noves necessitats del Redós, l'elevada edat de les monges presents a Ribes i la constant baixada de vocacions religioses va comportar que el Patronat decidís assumir totes les competències de la residència. En aquesta festa de celebració, amb la presència de bona part del poble de Ribes, les autoritats civils i religioses locals, Anna Maria Lander, Mare Superiora de la congregació de les Germanes Darderes, i Agustí Cortés, bisbe titular de la diòcesi de Sant Feliu de Llobregat, s'inaugurà als jardins del Redós un monòlit amb la inscripció següent: "En expressió de l'agraïment de tots els nostres conciutadans a la congregació de les Germanes Franciscanes Missioneres de la Nativitat de Nostra Senyora, que durant cent anys han vetllat dia i nit pel benestar de tots"²⁰. Amb la marxa de les Germanes Darderes s'inicia una nova etapa en el futur del Redós. La seva ubicació central al nucli de Ribes permet que pugui esdevenir un centre neuràlgic per tal d'oferir a la gent gran de Ribes el màxim de serveis ubicats en un mateix centre, sense necessitat d'haver-se de desplaçar.

La Direcció i l'actual Patronat han engegat les negociacions amb la Generalitat de Catalunya per poder ampliar la capacitat del Redós, cosa que donaria una cobertura més gran a les actuals demandes d'asil. Així es pretén augmentar la Residència de les 49 places actuals a unes 120, i el Centre de Dia de 10 a 40 places. Es pretén establir un conveni amb l'Ajuntament per tal d'obrir el menjador a aquells que hi vulguin anar a realitzar els àpats mantenint, però, la seva pròpia residència. L'ampliació dels llits de la Residència permetria realitzar estades temporals.

Per poder afrontar aquest augment de llits i d'instal·lacions és necessària la construcció d'un nou edifici, situat en uns terrenys que avui dia ocupen els jardins, cosa que permetria oferir tot un seguit d'atencions als malalts sense haver de desplaçar-se fora, com fisioteràpia, podologia i psicologia, així com

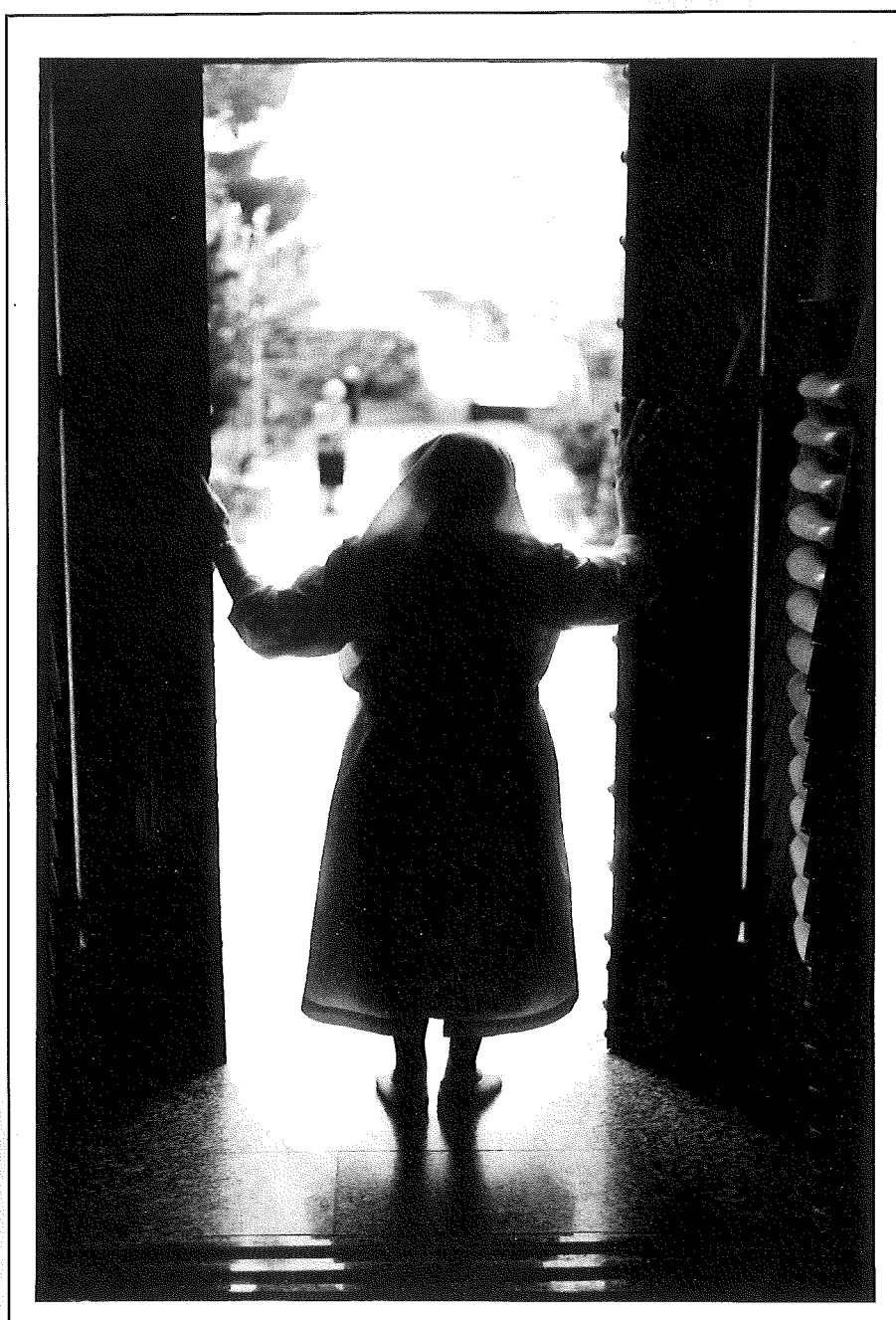
---

²⁰ D.V., 6 de maig de 2005, pàg 36

la nova recepció del centre, l'àrea administrativa, una nova bugaderia i la cuina. Les noves habitacions es realitzarien, la majoria d'elles, amb bany interior, amb habitacions individuals i dobles, i gràcies als nous avanços tècnics permetrien que aquestes fossin ocupades pels malalts amb més dependència de la Residència. Pel que fa a l'edifici històric es mantindria un ús lúdicosocial així com les actuals activitats religioses a la capella.

Durant cent anys els Redós ens ha acompanyat al nostre costat, formant part del nostre poble i la nostra vida quotidiana, creant un seguit d'històries en la història de cadascú.

Seguirà constant demà en la nostra història?

Fotografia: Xavier Corella i Vivó

12. Bibliografia

COLL MILÀ, G; COLL MILÀ, P; CALLAO MESTRE, E., "El Redós de Sant Pere de Ribes, patrimoni històric i humà" dins Quaderns de Patrimoni del Garraf, núm. 3, Consell comarcal del Garraf, octubre de 2005.

COLL MIRAVENT, I L'Edifici i el retaule de L'hospital de Sant Joan de Sitges. Grup d'Estudis Sitgetans, 1990.

Crònica de la Casa-residència de San Pedro de Ribas. Diari de les Germanes Darderes del Redós de Sant Josep i Sant Pere. Transcripció Montserrat Falgueras. Inèdit.

GALTÉS i PUJOL, J. (dir), Diccionari d'història eclesiàstica de Catalunya. Volum II. Editorial Claret, 2000.

MILÀ i GIRALT, J., Diari personal. Arxiu Josep Miret i Mestres. Inèdit.

MILÀ i PARÉS, J., "Redós de Sant Josep i Sant Pere, una institució benèfica quasi centenària" dins Montgròs. Revista Municipal de Sant Pere de Ribes. 1994.

MIRET i CERDÀ, P., Dietari personal. Arxiu Montserrat Miret i Cuadras. Inèdit.

MIRET i MASSÓ, C., El Redós de Sant Josep i Sant Pere, 1999. Inèdit.

MIRET i MESTRE, X., 1797-1804. Crisi econòmica i propostes de creació d'una indústria i d'un hospital. Separata del programa de Festa Major de Sant Pere de Ribes 1980. Ajuntament de Sant Pere de Ribes, 1980.

RÀFOLS, J.F., Modernisme i Modernistes. Editorial Destino. Barcelona 1993.

PUIG ROVIRA, F.X., Diccionari Biogràfic de Vilanova i la Geltrú. Ajuntament de Vilanova i la Geltrú. 2003.

Diaris consultats

Diari de Vilanova (D.V.), Eco de Sitges (E.S.), La Vanguardia, La Veu de Ribes, La Penya

Arxius consultats

Biblioteca-Museu Víctor Balaguer

Arxiu Històric del Comú de Ribes (AHCR)

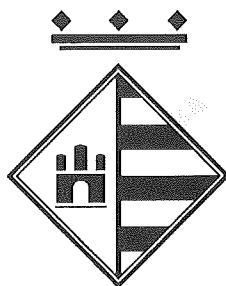
Arxiu Històric del Redós Sant Josep i Sant Pere (AHR)

Arxiu Marc Riba i Bosch (AMR)

Arxiu Parroquial de Ribes

Agraïments:

Miquel Bertran, Ester Callao, Pere Coll, Xavier Corella i Vivó, Pere Cuadras, Montserrat Falguera, Montserrat Miret, Josep Miret Mestre, Marc Riba i Bosch, el Patronat del Redós i tots aquells que al llarg de la història han treballat per tirar endavant amb la voluntat dels germans Jacas...

Ajuntament
Sant Pere de Ribes

100 anys del Redós. Una història en la història

Autors: Gerard Coll Milà, Carles Miret i Massó

Disseny Gràfic i Maquetació: *Pin-Ups*

Edita: Ajuntament de Sant Pere de Ribes

Comissió de Festes de Ribes

Sant Pere, 29 de juny de 2006